

admodum inter ūdum gemini littoris portum confidentem pariter et fluctuantem, et non frust a. Nam sacerdotium grave onus est, quod scilicet aliorum vitæ cura fatigat, juxta quod scriptum est : *Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror? (II Cor. xi.)* Et quanto metu sacerdotalis mens concutitur; ne forte per silentium vel immoderatum eloquium maculetur, tanto spe et maxima propriæ fortitudinis penna ad altitudinem sublevetur, quando de subjectorum profectu gratulatur. Scriptum est enim : *Ubi plurimæ segetes, ibi manifesta fortitudo boum (Prov. xiv)*. Hinc e contra metus reverberat. Scriptum namque est : *Fili mi, si sponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam. Illaqueatus es verbis oris tui, et captus propriis sermonibus. Hac ergo quod dico, fili mi, et te ipsum libera, quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum, ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ. Erære quasi damula de manu, et quasi avis de insidiis aucupis (Ibid)*. Audivimus, dilectissime frater, per timorem periculum nostrum, audiamus per spem repromissum consolationis solatium. *Ego sum, inquit Deus, pars hæreditatis tuæ (Num. xviii)*. Et iterum : *Sacerdotes tui induant justitiam (Psal. cxxxii)*. Timor autem concutit, cum alias dicitur : *Cui multum creditur, multum ab eo exigetur (Luc. xii)*. Et iterum : *Potentes potenter tormenta patientur (Sap. vi)*. Et rursus spes nos refovet, ubi ait : *Labia sacerdotis custodient scientiam, et legem exquirent ex ore ejus, quoniam angelus Domini exercituum est (Malach. ii)*. Inter tot ergo procellas atque tranquillos fluctus æstare profundum, quid aliud est nisi in portu asperimi littoris navim mentis nostræ tempestatibus concuti? Sed quia majorem fiduciam ex longanimitate Dei Evangeliorum habere cognoscimus; spe gaudentes hujusmodi æstum nullo modo formidamus. Nos ergo quid nisi dispensatores unius pastoris sumus? Ipso enim pascente pascimus, et regente regimus, quoniam omnes sub eodem pastore cum ovibus ipsius oves pascæ sumus. Neque enim nostris viribus, sed Dei gratiæ deputamus quod sumus. Tantum restat, ut, cum Divino auxilio, petendo, quærendo, pulsando, fide et opere donum gratiæ irreprehensibiliter exhibere possimus, quo, conculcatis vitiis, virtutum repromissa præmia percipere mereamur. Superbia, quæ est initium omnis peccati, longe a sacerdotum mentibus fiat. Avaritia rursus, quæ est idolorum servitus, atque omnium malorum radix, abscisa, et a turbine pulveris sui procul amota destruatur, quæ exæcat etiam oculos sapientum. Dilectionem igitur omnium virtutum matrem, sine qua nihil perficitur, et in qua omnes virtutes pacis completæ vinculo indissolubiliter continentur, fide recta et spe certa studio indesinenti teneamus. Et quoniam, fide hominum corda purgantur, lecti apices dilectionis vestræ limpida fidei fluentia vos de fontibus Salvatoris hausistis, et sicut prædicamus prædicare, et quemadmodum credimus credere, et sicuti docemus indiminute

docere manifestarunt. His ergo ita se habentibus, cum ea quæ a Pyrrho adversus apostolicam fidem nostram ad subversionem synodaliū decretorum prolata sunt, tam per dogma sedis apostolicæ, quod expositum est a prædecessore nostro, quam per justificationem filii nostri mansuetissimi principis destructa sint : quamobrem fraternitas tua a publicis locis chartam, quæ suspensa pridemque cassata fuerat, non abstulit? quæ scilicet scandalum sanctis Dei ecclesiis non modicum intulit. *Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit in salutem (Rom. x)*. Si deiciendum ergo ejusdem Pyrrhi conamen fraternitas vestra ducit, qua pro causa prædictam chartam de pariete non deposuit? Nemo quippe quod abominatur colit. Si autem, quod absit, hujusmodi scriptum amplectitur, cujus rei gratia nobis hoc per propria synodica sua minime patefecit? Neutrum enim sine horum alterius dejectione indemnitè stare potest. Nam si recta fides, quæ a tot conciliis roborata est, ab Heraclio et Pyrrho cum quadam additione et emendatione corripitur, ergo fides a Patribus subtiliter examinata commoveri cognoscitur, et mortui vacua spe beatitudinis deciderunt, quod avertat Deus a fidelium cordibus. Hi enim qui defuncti sunt minime perierunt? *Pretiosa namque in conspectu Domini mors sanctorum ejus (Psal. cxv)*. Et qui vivunt in hac fide, mundi effecti sunt, Patrumque dogma signata fide verum et pium firmiter est posteris traditum. Restat igitur quod contra fidem promulgatum est irritum fiat, et cum auctore proprio destruat. Porro, mirari sumus quia episcopi, qui fraternitatem tuam consecraverunt, sanctissimum illum in litteris suis dixerunt; sed et quia propter vulgarem turbationem et odium ecclesiæ hunc Constantinopolitanæ abrenuntiassè significaverunt. Propter quod etiam in ambiguitate positi, quæ a fraternitate vestra scripta sunt judicaveramus ad modicum quid differre, donec jam dictus Pyrrhus ab episcopatu Ecclesiæ Constantinopolitanæ pelleretur. Nam turbatio et odium populi episcopatus gradum nescit auferre. Canonica enim vindicta super eo debuerat provenire quo fraternitatis tuæ consecratio irreprehensibilis et firma consistat. Scriptum est enim : *Si vir ejus mortuus fuerit, soluta est a lege viri. Si autem vir ejus vivit, adultera vocabitur si fuerit cum alio viro (Rom. vii)*. *Erunt enim duo in carne una. Mysterium autem hoc magnum est, ait Apostolus : Ego autem dico in Christo et Ecclesia (Ephes. v)*. Etenim licet indigni simus, locum tamen ejus in Ecclesiis adimplemus. Vivente itaque prædicto Pyrrho, et nondum natura vel culpa extincto, ne forte fieret schisma, oportuerat præcaveri. Ut ergo fraternitatis vestræ sacerdotalis robustior ordo permaneat, oportet debitum adversus eum colligi episcoporum ex propinquioribus locis conventum. Præcepimus enim super hoc etiam charissimis filiis nostris Serico archidiacono, et Martino diacono et apocrisiario, quibus et locum nostrum ad hujus rei deliberationem credimus, quatenus cum fraternitate

vestra prædicti Pyrrhi culpa regulariter exquiratur. Non enim præsentia ejus necessaria est, ubi excessus ejus et scripta veritati repugnantis præsto sunt, ut cum de his dijudicatur, modis omnibus condemnatur. Primo quidem, quoniam Heraclium, qui anathematizavit inviolabilem orthodoxorum Patrum fidem, diversis laudibus extulit, et sophisticam justificationem ipsius, in qua quasi symbolum fidei composuit, subscribendo firmavit, furtivisque surreptionibus quosdam sacerdotes apud se singulatim prædictam chartam roborare coegit, et in publicis locis suspendere ad destructionem Chalcedonensis concilii audaci transgressionem præsumpsit. Unde non modicum dissensionis scandalum Ecclesiis Dei disseminavit, et obstestatione conventus a decessore nostro corrigi parvipendit. His igitur et aliis in synodo fraternitatis vestræ requisitis, canonicæ hunc executioni submitte, ut sacerdotali ordine et episcopali legislatione, ac regulariter eo sacerdotio denudato, non solum fides illibata permaneat, sed et fraternitatis vestræ gradus episcopalis firmiter conservetur. At vero, si diligenter fraternitas vestra, dum consiliatur, perspexerit fautores jam dicti Pyrrhi circumstrepere, et senseritis crebro, insolenter præsentis negotio quod definiendum est, impedimentum per dilationem afferre, ut proprium compleant quandoque consilium, vobis contradicentes, nisi juxta votum suum quidquam proveniat; et si ob hoc fraternitatem vestram obnoxiam facere, vel etiam schisma de eadem persona tentaverint, possibile est ut abscindatur etiam in hujusmodi capitulo talis versutiarum ipsorum intentio, et obtineatur jussio a domino nostro et filio Christianissimi principis, quoniam de hoc enixius eum per litteras nostras poposcimus, ut scilicet sæpe dictum Pyrrhum ad hanc Romanam urbem jubeat mitti, quatenus conventu synodico a nobis effecto, pro sua temeritate judicetur. Sic enim et fraternitatis vestræ episcopalis dignitas omni futuro contrariorum schismate firmiter apparere valebit, et scandalum novitatis ab orthodoxa fide pulsum necabitur, atque Dei Ecclesia continuæ paci donabitur. Deleri namque ab Ecclesia Dei scandala debent, et extirpari. Multa enim possunt oriri dissensionis zizania contra promotionem fraternitatis tuæ, nisi canonica falce ne proficiant radicibus rescindantur. Siquidem cum patitur unum membrum, compatiuntur reliqua corporis membra. Absit ergo ut schismata et dissensiones proveniant, secundum quod et mansuetissimum dominum et filium nostrum principem per litteras nostras petivimus, quo ab episcopatu fraternitatis vestræ omnia quæ nuper exorta sunt scandala recidantur, et nos quidem veluti fraterna viscera condolentibus providentiæ nostræ medelam afferentes appareamus. Verumtamen prædictam chartam, quæ contra orthodoxam fidem et Chalcedonense concilium sophisticè probatur exposita, cunctis viribus irritam esse delibamus, et vinculo anathematis refutatam, atque

ut a nobis et ab omnibus orthodoxis episcopis abominatam respuimus. Sufficit namque nobis fides, quam sancti apostoli prædicaverunt, concilia firmaverunt, et sancti Patres consignaverunt, per quam renati et docti facti sumus, quamque doceamus, nullum augmentum in symbolo fidei, quod a synodis est firmatum, recipientes. Anathema his qui addunt, anathema qui demunt sancto mathemati, id est symbolo, quod in concilio Nicæno definitum, Constantinopolique firmatum, et in Ephesino primo, atque Chalcedone, a sanctis et orthodoxis Patribus, qui in catholica fide floruerunt, gratia sancti est Spiritus stabilitum. Hæc et his similia concordanti sensu fraternitas vestra prædicando nobiscum ore et opere confiteatur. Similiter autem anathematizantes omnes hæreses et auctores earum, ut id ipsum dicamus omnes, sicut scriptum est, et schismata nullo modo germinent in Ecclesiis Dei, quæ spirituali jam et his acuto sententiæ gladio sunt recisa. Porro præsentem litterarum latorem fraternitati vestræ in omnibus commendamus, quoniam et mores ejus exigunt ut eum vobis nos commendare debeamus: quia manifeste vestram nobis præsentiam exhibere venerabilitatis ejus atque perfectio morum dignoscitur.

EXEMPLAR

Propositionis transmissæ Constantinopolim a Theodoro sanctissimo papa Romano.

Dominus ac Salvator noster in Evangeliiis apostolis suis ita dixit: *Quicumque solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno celorum (Math. v); et alia Scriptura dicit: Ne transferas terminos æternos, quos posuerunt patres tui (Prov. xxii).* His ergo sic se habentibus, ad notitiam fraternitatis vestræ deducimus quia Pyrrhus, qui quondam Ecclesiæ Constantinopolitane episcopatum subripuit, et instar lupi sub pretextu pastoris latitabat, contra orthodoxam fidem, cornu bellico erecto, quædam novitatis figmenta composuit, et chartis a se dictatis, quosdam furtivis ac subreptitiis modis subscribere compulsi sacerdotes: subsute gerens, ut hæreticum præsumptionis suæ dogma subreptis aliorum subscriptionibus stabiliret, et veluti novum mathema contra colendum, nobisque traditum a sanctis Patribus symbolum componere cœratur. Et quoniam in Chalcedonensi concilio anathema positum est his qui addiderint vel demperint quid in fide quæ a tot Patribus est roborata, hujus rei gratia dilectionem vestram præmunire consideravimus, ut his quæ a prædicto Pyrrho adversus apostolicam fidem præsumpta sunt, reprobatas, eandem fidem, sicut et fidei sumus, retineatis, quam ex ipso lacte uberum sanctæ Ecclesiæ simul suxistis, universa temerariæ novitatis deliramenta destruentes. Nos enim tam per alias litteras, quam per decretum præsentis propositionis, omnia quæ contra orthodoxam et apostolicam fidem nostram ab ejusdem Pyrrhi nova et temeraria vanitate introducta sunt, abominantes, simulque cum charta, quæ proposita, et in

^a Edidit Sirm.

publicis locis ab eo suspensa est, anathematizantes, A floruerunt, posteris tradita per sancta quinque concilia firmaverunt.

EPISTOLA II,

AD EPISCOPOS QUI CONSECRAVERUNT PAULUM PATRIARCHAM CONSTANTINOPO-
LITANUM PROPTER PYRRHUM EX PATRIARCHA.

Litteras fraternitatis vestrae, per quas nobis de B promotione Pauli fratris et coepiscopi nostri significasti, suscepimus, et gavisi quidem super hujusmodi ordinatione. Sed futura molestia huic videlicet successura, propter zizania quae nascitura fore sperantur, animum nostrum valde concussit, nisi diligentissima manu et cautissima cura, priusquam crescant, et Dominicam messeni suffocent, extirpentur. Debuerat igitur Pyrrhus, qui sanctis Dei Ecclesiis scandalum seminavit, canonicæ prius animadversioni submitti, et tum praelatus frater noster Paulus sacrari: ne forte tempore aliquo de ejectione sua quamquam se putet querimoniam objecturum, quod odium sustinuerit populare, et vi pulsus libellum dederit, et suam Ecclesiam refutaverit, sicut nobis fraternitas vestra per litteras suas significavit. Facile quippe mutantur homines, et quidem aliquando ex odio ad dilectionem assurgunt, aliquando vero a dilectione in odium dilabuntur. Quae ergo pro causa, quae dissimulari futura sunt provido non contemplantur obtutu? ne forte proveniens scandalum variis simultatibus Ecclesiam Dei discindat. Sunt capitula, quibus praedictus Pyrrhus canonicæ potest ab omni sacerdotali ordine pelli. Primum quidem, quia Heraclium, qui anathematizavit catholicam fidem et Patres orthodoxe sentientes, in litteris suis laudibus extulit, et per subreptionem, per quosdam sacerdotes qui subscripserant, sophisticam quoque chartam adversus apostolicam fidem confirmare praesumpsit, et in publicis locis suspendere festinavit, quasi novam fidem et symbolum contra sanctam Chalcedonensem synodum: poenam minime veritus æterni iudicii, et anathema quod positum est in eadem Chalcedonensium synodo, quod nemo unquam sancto mathematici, id est colendo symbolo, quidquam addere vel minuere audeat pertentet. Praedictus autem Pyrrhus nec protestatione conventus a pravitate sua recedere passus est. Ideo ergo jam memoratam chartam abominantes, et omnia quae crebro dictus Pyrrhus contra fidem

mollitus est, anathematizantes, quin etiam nunc iterum atque iterum anathematizamus: illa tantum amplectentes quae sancti nobis Patres in synodis tradiderunt, nihil fidei addentes, nec auferentes. Et idcirco quae in personam praedicti Pyrrhi definierimus, in litteris quas ad jam memoratum fratrem et coepiscopum nostrum misimus, agnoscetis. Ut igitur scandalum minime futuro tempore generetur, secundum praefixum modum diligenter sacra providentia extinguere curet. Et res quidem ipsa non magis ad tribulationem provocavit, et nascitura zizania conjecturis probabilibus informavit, quoniam per litteras vestras praedictum Pyrrhum sanctissimum nominastis. Si enim alia taceamus, et nihil omnino peccavit aut in religionem, aut in doctrinam fidei, et nec una culpa damnavit: quamobrem de propria est eiectione Ecclesia? Sed fortasse quis dixerit, generale hoc odium facit. Sed vulgaris tumultus jus sacerdotii auferre non potest, nec odium sacro quemquam ordine denudare. Manifestae quippe sunt canonicæ causae, quae iura sacerdotii recidere possunt. Nisi enim naturæ causa praesul extinguatur, Ecclesiam ejus alius non potest irreprehensibiliter apprehendere. Et hæc quidem non contradicentes ordinationi praedicti fratris nostri Pauli scribimus, sed vulnus latens et absconsum medente manu adaperimus, ne in vitalia viscera serpente possit, omnem immunditiam fetidæ putredinis medicinaliter exhaurientes, et quae possunt fieri diligentia providæ incisionis penetrantes, non ut hæc fiant optantes. Nam sæpe dictum fratrem nostrum in visceribus mentis nostræ complectimur et fovemus: sed ne schismata fiant, fraterna providentia et affectione dilectionis torremur: quatenus episcopatu ejus manus impositio nullomodo maculetur. Denique interemptis et suffocatis schismatibus, et fides quoque orthodoxa, quae tot spiritualibus paradisi florum odoribus per agricolos Christi Dei nostri, sanctos videlicet apostolos, eluxit, nullatenus aliquibus zizantium spinis poterit sauciari.

EPISTOLA III,

ECCLESIIARUM AFRICANARUM AD SANCTUM THEODORUM ROMANUM PONTIFICEM.

Domino beatissimo apostolico culmine sublimate, sancto Patri Patrum, Theodoro papæ, et summo

τῷ μακαριωτάτῳ δεσπότῃ, καὶ τῇ ἀποστολικῇ κορυφῇ ὑπερέχοντι πατρὶ πατρῶν Θεόδωρῳ τῷ ἀγιωτάτῳ πάπῃ